

שיטת רש"י בדין מתוך

כיון דנקט קרא המלאכה ולא כתב אך אוכל נפש יעשה לכם שמע מינה שכוונת התורה להתיר המלאכה לגמרי אפי' בלא אכילה וכיון דהכי הוא מה לי לצורך קצת או שלא לצורך כלל כיון דאין כוונת הכתוב כי אם המלאכה שעושים בה אוכל נפש עכ"ל. וכמדומה דאיתא במ"מ ביאור אחרת בדעת הרמב"ם.

שיטת הפני יהושע בדעת רש"י

והנה ידוע שיש הרבה קושיות על רש"י, תוס' הקשו מהגמ' בפסחים דף מו: דהאופה מיו"ט לחול לוקה ואפי' לרבה דלא לקי היינו מטעם הואיל, ואם נאמר דמותר שלא לצורך כלל למה גרע אם הוא לצורך חול. והרא"ש מוסיף עוד שתי קושיות וא' מהם הוא מהגמ' בכתובות דף ז. דאיתא שם דאוכל נפש ומתוך מותר רק בדבר השוה לכל נפש, וכ"ש שתהא אסור שלא לצורך, ואיתא באחרונים עוד הרבה קושיות על שיטת רש"י, וגם יש כמה תי'.

והנה מכח קושיא הנ"ל מהגמ' בכתובות דף ז. הפני יהושע כתב דדברי רש"י אינם כפשוטן [כנראה לא נראה בעיניו התי' של זקנו המגיני שלמה], וז"ל מה שכתב רש"י דהותרה לגמרי היינו דומיא דהוצאת אבנים דנהי שאינו צורך אוכל נפש ולא לצורך הנאת הנפש מ"מ מיהו הוא צריך לאותה הוצאה כגון לצורך מקומו או לישב עליהן כי האי גוונא שרי לרש"י מה"ת... אבל בשלא לצורך כלל רש"י גופא מודה דאסור עכ"ל, [עיי"ש שמסיק דשיטת הרמב"ם עדיין צ"ע], ולפי"ז כתב דל"ק על רש"י מהגמ' כתובות הנ"ל דגם לפי רש"י בעינן איזה צורך וצורך זה צריך שיהא שוה לכל נפש, ועיי"ש דמיישב כמה קושיות של הראשונים והאחרונים מכח הדין דבעינן שיהא שוה לכל נפש, [אבל הוא לא איירי בקושיית התוס' מהגמ' בפסחים, ולכא' זה לא מיושב ע"פ דבריו]. ולקמן בסוף דברינו נוכיח מהגר"א שגם סבר בדעת רש"י דבעינן איזה צורך.

והנה לפי הפני יהושע צ"ב מהו המחל' בין רש"י ושאר הראשונים, דבתוס' ועוד ראשונים איתא להדיא דהם חולקין על רש"י, וצ"ב מהו המחל' ביניהם. ולכא' י"ל באופן זה, דבתוס' ודעימייהו איתא דמותר רק לצורך היום, ולכא' י"ל דזהו המחל' ביניהם, דתוס' סוברין דמותר רק לצורך היום, ורש"י סבר דמותר אפי' לצורך חול. אבל לכא' זה אינו מספיק להפנ"י, דהוא כתב היכ"ת שנחלקו בהם רש"י ותוס' והם הוצאת אבנים לישב עליהם או לצורך מקומו כנ"ל, ולכא' אלו ג"כ אינם בשביל חול ולכן צריך שיהא מותרין גם לפי תוס'. ועוד קשה דהשער המלך מביא בשם הר"ן בשיטה כת"י למוהר"א לפפא ז"ל (הל' יו"ט

איתא במתני' במס' ביצה דף יב. ב"ש אומרים אין מוציאין לא את הקטן ולא את הלולב ולא את ספר תורה לרשות הרבים וב"ה מתירין. ואיתא בגמ' למסקנא דטעמייהו דב"ה הוא משום דאמרי' מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך. והנה שיטת רש"י בפשוטו הוא דמותר מה"ת אפי' שלא לצורך כלל וכפשוטו לשון הגמ' "הותרה נמי שלא לצורך", וכן איתא בהרבה אחרונים שזהו שיטת רש"י, אבל תוס' ועוד הרבה ראשונים חולקין על רש"י וסוברין דהיתר דמתוך נאמרה רק לצורך.

והמקור מרש"י שסבר דמותר אפי' שלא לצורך כלל הוא מדבריו בד"ה אלא דכתב "כיון דהותרה לצורך הותרה מן התורה לגמרי", וכן מהמשך דבריו שכתב "רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך כגון אבנים..."¹ ומשמע מזה דמדאורייתא מותר אפי' שלא לצורך כלל. ולכא' ע"פ דברי התוס' בד"ה ה"ג יש עוד מקור מרש"י, דאיתא בתוס' דרש"י מחק הגירסא "אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב" משום דלפי"ז מוכח דלמסקנא דב"ה מתירין משום מתוך חייב באבנים, ורש"י סבר דפסוק כיון שהותרה לגמרי. ולכא' מזה מוכח דמותר אפי' שלא לצורך כלל דאל"כ רש"י יכול לקיים הגירסא ולאוקמיה דאירי שמוציאם שלא לצורך כלל.

וכן מצאנו עוד ראשונים דבפשוטו סוברין דמותר מה"ת אפי' שלא לצורך כלל, והם הפסקי הרי"ד [דהוא גם מחק הגירסא "מחייב"], והרי"ז [דכתב להדיא דמותר אפי' שלא לצורך כלל], ואיתא בהר"ן דהכי מטין דברי הרי"ף [לא פי' ראיתו, והב"ח מביא בשם המרדכי הארוך דהוא מהא דכתב רק דאבנים אסור ולא כתב דלוקה, ועיין בביאור הלכה בס' תקי"ח א' בקטע המתחיל והנה המחבר שבדבריו מבואר עוד משמעות מהר"ף], ואיתא במ"מ דהכי סבר הרמב"ם [פ"א הל' ד', והפרי חדש חולק עליו], ואיתא בביאור הגר"א שהכי סבר המחבר בשו"ע [ס' תקי"ח א', ועיין בביאור הלכה בסו"ד שכמדומה מסתפק מהו דעת הרמ"א].

ובביאור שיטת רש"י איתא במגיני שלמה דמתוך נלמד מילפוטא וז"ל הכי פירושו דאך אשר יאכל לכל נפש כגון הבערה ובישול וכיוצא בהם הוא מותר לאפוקי מלאכה שאין עושין בהם אוכל נפש כגון אריגה ובונה, א"כ סברי

¹ בדברי רש"י כאן כתוב דרבנן גזור בשלא לצורך, ונחלקו הראשונים על מה גזרו, הפסקי הרי"ד, והר"ן (בדעת רש"י והרי"ף) סוברין דגזרו רק על אבנים, אבל לא על קטן לולב וס' וכלים, [ועיין בהרי"ד שלכא' איתא בדבריו פי' להחילוק], אבל הרי"ז חולק וסבר דגזרו על הכל, ואיתא בב"י ובב"ח דלפי"ז הנ"מ בין רש"י ושאר ראשונים הוא רק אם לוקה או לא. ועיין בביאור הלכה בריש תי' תקי"ח שמאריך במחל' זה.

בשיטת הרי"ד אי סבר כהפני יהושע או לא, ובסוף דברינו נדבר בע"ה בשיטת הרי"א^[ז].

תירוץ להמקורות מרש"י לדעת הפנ"י

והנה צריכין ליישב לדעת הפני יהושע המקורות מרש"י שלכא' מבואר מהם שסבר דלא בעינן צורך כלל, לגבי המקור מדבריו שכתב "הותרה לגמרי" לכא' צריך לדחוק דכונתו הוא דהותרה לכל צורך שבעולם, ולא רק לצורך היום. ומלשוננו שכתב "רבנן גזור במידי דהוי טרחא דלא צריך" לכא' יש לדחות בקל דכונתו הוא דאינו לצורך ליו"ט, דכמדומה הפי' של "טרחא דלא צריך" במס' ביצה בסתמא הוא "שלא לצורך יו"ט" (דוגמא לדבר עיין בדף כב: בדברי הגמ' "דקטרח טרחא דלא צריך" וברש"י שם ד"ה פת מרובה), אבל לעולם אם ליכא צורך כלל אסור מדאורייתא.

אבל לכא' עדיין קשה על הפנ"י ממה שכתב רש"י דרבנן אסרו בדליכא צורך, דאם נאמר דמדאורייתא בעינן איזה צורך א"כ מה הכריח אותו לומר דיש איסור דרבנן, הרי כיון שהוצאה אסורה בדליכא צורך כלל א"כ י"ל דרבנן גזור טלטול אטו הוצאה זו.

ולכא' י"ל דאם מדאורייתא מותר לכל צורך ואסור רק שלא לצורך כלל, חז"ל לא היו גוזרין טלטול אטו הוצאה דהוא מילתא דלא שכיחא להוציא שלא לצורך כלל. ויש להביא ראיה לזה דהא אפי' אם נאמר דמותר מדאורייתא אפי' שלא לצורך כלל, לכא' קשה למה צ"ל דיש גזירה דרבנן בדליכא צורך, הרי מדאורייתא הוצאה אסורה לצורך גבוה ולצורך נכרי וכלבים, [ואגב, השיטה מביא מרבו שהק' על רש"י דאיך שייך שמותר שלא לצורך כלל ואסור לצורך נכרי, ולכא' יש להוסיף דקשיא נמי מהא דאסור לצורך גבוה ולצורך כלבים, ותי' דהוא גזירה כ"כ], ולכן י"ל דגזירת טלטול הוא אטו הוצאה לצרכים הללו. אלא מאי לכא' צ"ל דלא שכיח כ"כ להוציא בשביל צרכים הללו, ולכן לא מסתבר שחז"ל היו גוזרין אטו אותם, וכ"ש לגבי הוצאה שלא לצורך כלל דאינו שכיח כלל לא מסתבר שחז"ל היו גוזרין אטו אותה. [אולם עדיין צ"ע לגבי צורך גבוה, דלכא' לצורך גבוה מסתבר שהוא שכיחא, וכן קשה לפי הר"ן הנ"ל שהובא בשער המלך דסבר דאסור מדאורייתא לצורך חול, ואיתא שם בהר"ן להדיא דהוא מילתא דשכיחא, א"כ מהו ההכרח שיש גזירה דרבנן, וצ"ע].

ויש להביא ראיה דאינו שכיח להוציא שלא לצורך כלל מהר"ן הנ"ל [להגדיל תורה ויאדיר, דהרי הוא פשוט מסברא דאינו שכיח כלל], דהוא מוכיח שם מרש"י דלצורך חול אסור מדאורייתא, דברש"י מבואר דלפי רב יוסף דלכו"ע יש עירוב והוצאה ביו"ט בעצם ירמיה היה צריך

פ"א ה"ד בקטע המתחיל ואי קשיא, ומקובל שזהו החידוש הר"ן, אולם יש לעיין בזה דאולי דבריו אינם כסגנון של ראשון) דרש"י מודה דאסור מדאורייתא לעשות מלאכה בשביל חול [דלא כתוס' ועוד שמוכח מקושייתם מסוגיא דהואיל דסוברין בדעת רש"י דמותר אפי' לצור מחר, וכן איתא בתשובות הרי"ד], ולפי"ז צ"ב מהו המחל' בין רש"י ושאר הראשונים.

ונראה לבאר באופן פשוט דהנה הא דאיתא בתוס' ועוד ראשונים דע"י מתוך מותר לעשות מלאכה רק לצורך היום מבואר בדבריהם דהפי' אינו שמשמש בהדבר שעושה בו המלאכה היום לאפוקי בחול, אלא דהוא השם של הצורך "היום צריך אותו", כגון דבר שהוא חובת היום כמצות שמחת יו"ט לולב ומילה וקריאת התורה. [כתבנו דיסוד הדין הוא דהוא שם של הצורך, אולם לפום ריהטא יכולין לפרש דברי הראשונים באופן אחר דהוא תנאי בההיתר שמותר רק אם הוא דחוף להיום וא"א להמתין עד למחר, אבל לפי"ז לא יתיישב דברי הפני יהושע דלכא' אבנים לישב עליהם או מקום האבנים לפעמים הם גם דחופים להיום, וביאור זה שהוא שם של הצורך שמעתי ממו"ר הגאון הגדול רבי אשר אריאלי שליט"א (כמדומה זה היתה כונתו), ועיין בקונטרס מלאכת הנאה סי' ג' אות י' שהבאנו ראיות לביאורו של מו"ר שליט"א, וכמדומה דאח"כ ראיתי ביאור זה גם בספר מלאכת יו"ט].

ולפי"ז י"ל דזהו כונת הפנ"י דודאי הוצאת אבנים לישב עליהם או לצורך מקומו אינו לצורך חול, אולם אין היום צריך אותו, [ולכא' צ"ל דאיירי שאינו לצורך אכילה, דא"כ לכא' הוה צורך להיום כדאיתא בתוס' שבת צ"ה. לגבי בנין בית ביו"ט כדי לאכול בו דנחשב צורך להיום]. אבל יש לעיין אם זהו כונת הפנ"י דמלשוננו הנ"ל משמע דחידושו של רש"י הוא אע"פ שאינו צורך הנאת הנפש, ומשמע דבזה נחלקו רש"י ותוס' אי בעינן הנאת הנפש.

והנה לפי"ז דהמחל' בין רש"י ושאר הראשונים הוא אי בעינן צורך היום או שמותר לכל צורך יש להוסיף עוד היכ"ת שיתכן ששנוי במחל' ביניהם, וזהו הוצאה מחמה לצל, דלפי רש"י לכא' הוא מותר דגם זה הוא צורך, ולפי שאר הראשונים אסור משום דאינו צורך להיום. ולכא' יש ללמוד זה מהפסקי הרי"ד, דהנה הפסקי הרי"ד גם חולק על תוס' וסבר דלא בעינן צורך היום, והוא כתב דמותר אפי' מחמה לצל, [הטעם שכתבנו רק "לכא' יש ללמוד זה מדבריו" הוא משום דלפום ריהטא הוא סבר דמותר מה"ת אפי' שלא צורך כלל מהא דמחק הגירסא כנ"ל, אולם לפי הפנ"י שסבר דצ"ל בדעת רש"י דבעינן איזה צורך גם לפי הרי"ד צ"ל דבעינן איזה צורך, ובסמוך נדבר עוד בע"ה

אותה אלא לצורך מחר מתסרא מדאורייתא עכ"ל, משמע היטב מדבריו דרש"י מיקל רק דלא בעינן מה"ת צורך היום אבל הא מיהא בעינן שיהא איזה צורך, [בר"ן על הרי"ף גם איתא לשון דלפי רש"י מותר אפי' אם אינו לצורך היום, אולם אין ראיה מזה דשם לא כתוב המילה "מדאורייתא" ולכן י"ל דהא דבעינן צורך היום זהו רק מדבנן].

בעוד ראשונים משמע שפי' כהפני יהושע

ולכא' יש לדייק מעוד ראשונים דפי' כונת רש"י כמו הפני יהושע, דהנה הזכרנו לעיל שהשיטה מביא מרבו שהק' על רש"י דאם מותר אפי' שלא לצורך כלל היכי משכחת לך ולא לנכרי. ולכא' אם **תוס'** ודעימיהו שהק' כמה קושיות על רש"י פי' דבריו כפשוטו לכא' היה להם להקשות קושיא זו ולא מצאנו בדבריהם קושיא זו. וכן יש לדייק הכי מהא **דתוס'** לא הקשו מהגמ' כתובות דף ז. דמותר רק בדבר השווה לכל נפש, ולענ"ד זהו הקושיא הכי חזקה על רש"י [וכן משמע מהפנ"י כנ"ל], ולכא' משמע מזה דפי' רש"י דר"ל דלא בעינן צורך היום אבל בודאי בעינן איזה צורך ולכן ל"ק ב' קושיות הנ"ל. [הרא"ש באמת כן הקשה על רש"י מהגמ' כתובות ולכא' מבואר מזה דפי' רש"י כפשוטו, אולם לאחר העיון לכא' אינו ראיה כלל, ולקמן יתבאר בע"ה].

ולכא' יש עוד משמעות הכי **בתוס'**, דהזכרנו לעיל דברש"י איתא דמדברנן אסור שלא לצורך, ותוס' מביאין זאת וז"ל מדאורייתא הואיל והותרה הותרה לגמרי אלא רבנן גזור על דבר שאינו צורך יו"ט עכ"ל, וכע"ז ברבינו פרץ [ועי"ש שמשמע שמעתיק דברי רש"י עצמו עם תוספת ביאור]. ולכא' מהא דהזכירו רק שרבנן גזור על דבר שאינו צורך יו"ט ולא הזכירו דרבנן גזור על שלא לצורך כלל ואפי' לצורך אם אינו צורך יו"ט, משמע דעל שלא לצורך כלל לא הצריכו לגזור.

ולכא' דומה למשמעות הנ"ל איתא גם **בהרשב"א**, דהוא הק' על רש"י מהגמ' פסחים מו: דאיתא שם דהאופה מיו"ט לחול לוקה ואפי' לרבה לולי הואיל [כמו שהקשו תוס'], והוא מסיק "אלמא אפייה שלא לצורך היום כלל אסורה מן התורה", ולכא' מהא דכתב רק דמוכח דאסור שלא לצורך היום, משמע דעל שלא לצורך כלל לא היה נידון כלל².

² באמת ברא"ה וברבינו נחמן בן הרמב"ן אצלינו ובריטב"א בפסחים ה. לכא' מוכח דהם באים לשלול צד דמותר אפי' שלא לצורך כלל, דהם הקשו על הצד דמותר אפי' שלא לצורך כלל "א"כ הותרו כל המלאכות כולן". אולם אינו מוכח שהכי פירשו שיטת רש"י, דהרי אין מביאין צד זה בשם רש"י.

להזהיר גם על יו"ט אלא דהיה מזהירן רק על השבתות משום דהם חמורין והלואי שישמעו, וכתב הר"ן דמוכח מזה דאסור מדאורייתא לצורך חול דאל"כ למה היה צריך להזהירן על יו"ט. ולכא' קשה מהו הראיה הרי הזכרנו לעיל דמשמע היטב בהר"ן דסבר דשלא לצורך כלל אסור מדאורייתא ולכן אפשר היה צריך להזהירן על זאת, והתי' לכא' הוא ע"פ מה שכתב בסו"ד וז"ל כשהיה ירמיה מזהירן על השבתות אף על יו"ט היה לו להזהיר שלא להוציא מיו"ט לחול דודאי רוב המשאות שהיו מוציאין היה לצורך חול... עכ"ל, מבואר מדבריו דרק על דבר השכיח היה לו להזהיר, ולכן י"ל דשלא לצורך כלל אינו שכיח ולכן לא היה לו להזהיר על זאת.

ולגבי המקור ע"פ דברי התוס' מהא דרש"י מחק הגירסא ד"אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה ה"נ דלא מחייב" דכתבנו דאם אסור שלא לצורך כלל לכא' רש"י יכול לקיים הגירסא ולאוקמיה דאיירי שמוציאים שלא לצורך כלל, לאחר העיון לכא' נראה דאינו מקור כלל [באמת לא ראיתי מקור זה בהאחרונים], דלכא' א"א לאוקמיה דאיירי בשלא לצורך כלל, דלכא' הוצאת אבנים אינו דוגמא לשלא לצורך כלל כנ"ל דלא שכיח להוציא אבנים שלא לצורך, ואם כונת הגמ' [לפני המחיקה] הוא שלא לצורך כלל היה לו להגמ' לומר "אלא מעתה הוציא דבר שלא לצורך כלל ה"נ דלא מחייב", דהייחוד של אבנים בסוגיין הוא רק דאינו לצורך היום כדאיתא בתוס'. ועוד דלפי"ז נמצא שקושיית הגמ' "א"כ ליפלו באבנים" הוא דליפלו בהוצאה שאינו לצורך כלל, ולכא' מהו הקושיא דאולי אה"נ ההיכ"ת של המשנה דקטן לולב וס"ת איירי שמוציאים שלא לצורך כלל, [הוספה זה הוא רק להמאירי וכן משמע בפסקי הרי"ד שפי' קושיית הגמ' "ליפלו בהוצאת אבנים", אבל לתוס' שפי' "ליפלו בטלטול אבנים" הוא פשוט דל"ק כלל], ונמצא דמהא דמחק הגירסא בודאי מוכח שסבר דע"י מתוך מותר לכל צורך כדאיתא בתוס', אבל אינו מוכח שסבר דמותר אפי' שלא לצורך.

[והנה לפי"ז יוצא דאין מקור כלל מדברי **הפסקי הרי"ד** דסבר דלא בעינן צורך כלל, דהוא לא כתב הנוסח דהותרה לגמרי, והמקור היחידה מדבריו הוא מהא דמחק הגירסא. עוד דבר - לפי הר"ן שסבר דלצורך חול אסור מדאורייתא וכתב להדיא דחייב צ"ע למה רש"י מחק הגירסא].

בהר"ן [הובא בשער המלך] משמע כהפני יהושע

והנה בדברי הר"ן הנ"ל בתו"ד איתא לשון דמשמע היטב מיניה דפי' רש"י כהפנ"י, וז"ל ונראה שהוא [רש"י] סובר דכל הוצאה שאינו עושה אותה אלא ליומיה אע"פ שאין בה צורך היום כלל שריא מדאורייתא אבל הוצאה שאינו עושה

נידון איך הרא"ש פי' רש"י

הנה הזכרנו לעיל דלכא' מוכח בהרא"ש שפי' רש"י כפשוטו דמותר אפי' שלא לצורך כלל, מהא דהקשה עליו מהגמ' כתובות דמותר רק בדבר השוה לכל נפש. אבל באמת לאחר העיון אינו ראיה כלל, דז"ל מוגמר נמי אסרינן בפ"ק דכתובות ולא שרינן ליה במתוך לפי שאינו שוה לכל נפש כ"ש דבר שאין לצורך היום **במקצת** עכ"ל, איתא בדבריו להדיא דלא רק מוכח מהא דבעינן שוה לכל נפש דבעינן צורך, אלא מוכח גם דבעינן צורך היום, ולפי"ז אינו ראיה כלל דלא פי' כהפנ"י, דאפי' לפי הפנ"י דבעינן צורך הרי לא בעינן צורך היום, [ואדרבה משמע מדבריו דפי' כהפנ"י מהא דכתב רק דמוכח דאסור שלא לצורך היום כמו שדייקנו לעיל מדברי התוס' והרשב"א].

אולם דברי הרא"ש צ"ב רב דאיך מוכח מהא דבעינן שיהא שוה לכל נפש דמותר רק לצורך היום [הרי עיקר תכליתו של הפנ"י הוא ליישב קושיא זה על רש"י]. ואולי יש לבאר ע"פ ביאורו של הבעל המאור (דף יב. בדפי הרי"ף בד"ה והא דת"ר) ביסוד הדין דבעינן שיהא שוה לכל נפש, דלכא' מבואר מדבריו דהביאור הוא דדבר שאינו שוה לכל נפש אינו צורך כ"כ [לא עיינתי בדבריו, אבל הכי נראה לפום ריהטא]. ולפי"ז י"ל דכונת הרא"ש הוא דמהא דבעינן שיהא שוה לכל נפש מוכח שאינו מותר בשביל צורך קטן מאוד, ולכן כ"ש שאינו מותר בשביל דבר שאינו צורך היום כלל ואפשר להמתין עד מחר. [וצריכין להדגיש דלפי"ז מבואר לכא' דהרא"ש פי' יסוד הדין דצורך היום דהוא תנאי בההיתר שמותר רק אם הוא דחוף להיום וא"א להמתין עד למחר, ולא כמו שכתבנו לעיל דעיקר הגדר של הצורך המתיר במתוך הוא דבר שהוא צורך להיום עצמו].

בביאור הגר"א מוכח כהפנ"י

והנה בביאור הגר"א (סי' תקי"ח ד"ה הצריכים לו) לכא' מוכח שסבר כהפנ"י יהושע, דהוא מביא שם כמה מקורות לשיטת רש"י וכמה מקורות לשיטת התוס', ומהמקורות שהביא לרש"י מוכח שסבר בדעתו דמותר רק אם יש איזה צורך. וזהו מקורותיו לרש"י, מפשטא לישנא דגמ' "הותרה נמי שלא לצורך", ומהא דאמרי' מתוך בהשוחט עולת נדבה, ובביעור חמץ (פסחים ה:), ובמבשל גיד הנשה, ובביאה (כתובות ז.), ועיי"ש שמביא עוד שני ראיות מהתוספתא ומהירושלמי, [ועיי"ש שלכא' מביא עוד ראיה מסוגיין ולכא' כונתו צ"ע].

ולכא' יש לתמוה דבשלמא מפשטא לישנא דגמ' משמע דמותר אפי' שלא לצורך כלל [וכן אולי הראיה ממבשל גיד הנשה], אבל הראיות משוחט עולת נדבה וביעור חמץ וביאה איך מוכיחין דמותר שלא לצורך כלל הרי באלו יש צורך. ולכא' מוכח מזה דסבר הגר"א דאפי' לרש"י בעינן איזה צורך, אלא דסבר רש"י דלא בעינן צורך היום, ולכן מובן ראיותיו דאלו מוכיחין דלא בעינן צורך היום, וכן מבואר בתוס' שנתקשו לגבי עולת נדבה וביעור חמץ (בתוס' בפסחים שם) איך הם צורך היום, ומבואר ברא"ש אצלינו שנתקשה בזה לגבי ביאה, ובמבשל גיד הנשה, וכן משמע מתי' של תוס' שנתקשו בזה במבשל גיד הנשה.

אבל לכא' קשיא מהראיה ראשונה שלו מפשטות לישנא דגמ' "הותרה נמי שלא לצורך", דאם לפי רש"י ג"כ בעינן צורך א"כ לדידיה נמי קשיא לישנא דגמ'. וי"ל ע"פ מה שכתבנו לעיל דהפי' של "טרחא דלא צריך" במס' ביצה בסתמא הוא "שלא לצורך יו"ט", דלפי"ז לפי רש"י אין שום דוחק בלישנא דגמ'. [אגב, לפי מה שכתבו הראשונים דע"י מותר אפי' לצורך היום **קצת** מיושב קצת לישנא גמ'], ועדיין צריכין לעיין בראיות האחרות של הגר"א אם מתאימים עם דבריו.

ויש להוסיף עוד דבר, הלשון של הגר"א בדעת רש"י הוא דמותר אפי' שלא לצורך כלל, ולפי הנ"ל לכא' צ"ל דכונתו הוא אפי' שלא לצורך היום כלל, ולפי"ז אינו מוכח מהלשון "שלא לצורך כלל" דהכונה הוא כפשוטו, ואינו מוכח שכל מי שמשתמש בלשון זה סבר דמותר שלא לצורך כלל ממש, ולפי"ז יוצא דאינו מוכח **מהרי"ז** שכתב דמותר אפי' אם לית ביה צורך כלל דסבר דמותר אפי' שלא לצורך כלל ממש, [ועוד דבריא"ז גופא בסו"ד לגבי דבר אחר מבואר שהפי' של אין בו צורך כלל לא מפקיע מחמה לצל, עיי"ש, ולכן מאוד יתכן שכונתו הוא רק דלית ביה צורך להשתמש בו].

ויש לסיים דסו"ס מקובל בהעולם דשיטת רש"י הוא דמותר אפי' שלא לצורך כלל ממש, וכן מבואר להדיא בהשיטה ובמגיני שלמה ובשער המלך ומסתמא עוד ועוד דפי' הכי, וכן כמדומה מבואר הכי להדיא במ"מ בדעת הרמב"ם [וכן הזכרנו לעיל דברי הפנ"י שמשמע שמסתפק אם ניתן לומר דבריו בדעת הרמב"ם].